

ЗАВРШНА РИЈЕЧ

Припала ми је часна дужност да кажем на самом крају овог научног скупа неколико завршних ријечи и да у име Одбора за језик Црногорске академије наука још једанпут захвалим свим референтима и осталим учесницима што су нашли могућности и времена да учествују на Скупу.

Кад је у питању овакав научни скуп, није нимало лако резимирати његове научне резултате, па чак ни дати какву-такву завршну ријеч. Прво, зато што су непосредни утисци још несређени и недовољно систематизовани, а друго — зато што се, како сте и сами видјели, проблематика Скупа пранала, ширила се, и то како у рефератима тако и у дискусији. Говорило се са много научне документованости и акрибичности о испитаности црногорских говора, о методологији испитивања тих говора, што је од великог значаја за све дијалектологе и језичке стручњаке, затим о резултатима досадашњих испитивања говора у Црној Гори, о томе шта је све испитано и шта би се у току даљег рада морало испитати — итд. За овако широко постављено разматрање проучености црногорских говора можемо бити понајвише захвални академику Ивићу и проф. Пешикану. Наравно, од велике су важности и сва остала на Скупу покренута питања, на примјер она изнесена у рефератима академика Пеце и проф. Брозовића, који су црногорске говоре проматрали и у ширим оквирима српско-хрватске дијалектологије, затим она изнесена у излагањима М. Пижурице, проф. Муљакуа, Ђ. Ђокаја, проф. Мусића и Е. Алирејсовић, који су нам, уз оно што је проф. Брозовић рекао у једној дијахроној перспективи, показали сву важност проучавања међудијалекатских и међујезичких додира и прожимања, лексичких наноса, односно супстратне лексике и сл. Мислим да су то све врло важне ствари, којима ћемо убудуће морати посвећивати много више пажње.

Још двије-три ствари треба истаћи. Наиме, можемо бити особито захвални и ауторима који су покренули у рефератима поједина конкретна питања, рецимо проф. Младеновићу у

вези с покренутим питањем неопходности проучавања језика у великом броју сачуваних писаних споменика, затим колегици Гошић и проф. Станићу у вези са свим оним што су рекли о акценатској проблематици, те колегама Маројевићу, Стијовићу и Радуновићу за податке и тумачења која су изнијели у својим рефератима. Како је и у дискусији оцијењено, реферат академика Вуковића био је право освјежење на овом научном скупу, тако да му дугујемо велику захвалност што је из угла умјетника ријечи укључио се у разматрања дијалектолошке проблематике, из угла односа говорне базе према стандардном и књижевном језику, односно односа умјетничке ријечи према дијалекатском изразу. И напокон, хтио бих да истакнем нашу захвалност и дру. Ђупићу, који је након толико чекања направио и на овом скупу презентирао библиографију радова о црногорским говорима.

На Скупу је вођена жива и богата дискусија о свим важнијим питањима покренутим у рефератима. Сматрам да та дискусија представља врло значајан допринос општем успјеху Скупа.

Кад већ поменух општи успјех Скупа, бићу слободан да кажем да сам увјерен да је сам научни скуп био на највишем научном нивоу. Такође сам увјерен да његови резултати представљају велики допринос не само оцјени досадашњих проучавања црногорских говора и трасирању смјерница њихових даљих истраживања, него и значајан допринос српскохрватској дијалектологији и сербокроатистици уопште, па и општесловенској дијалектологији и науци о језику. Од особите је важности да истакнем и то да је општа атмосфера на Скупу била изузетно коректна, срдачна и у најљепшем смислу научна.

За мене је прилично неувичајено то што сам видио и осјетио да је наш научни скуп пратио са много радозналости и повелики број људи који по струци нису дијалектолози. То је добро, и ја им искрено захваљујем, са жељом да брига њихова о језику не само да се задржи на тој разини, него и да се знатно повећа.

У име Одбора за језик Црногорске академије наука могу обећати да ће сви приједлози изнесени на Скупу (рецимо, о испитивању граничних црногорских говора, фотокопирању важних докумената и сл.) бити уврштени у планове Одбора.

С обзиром на то да желимо објавити комплетан материјал са овога скупа, био бих слободан да замолим све учеснике Скупа да припреме своје реферате и ауторизују своје ријечи у дискусији до 15. јуна ове године (дакле, за мјесец дана!) и да их доставе Црногорској академији наука и умјетности.

Завршавајући научни рад Скупа, желио бих да изразим велику захвалност свих нас Црногорској академији наука и умјетности што је овакав научни скуп програмирала и уврстила у свој план рада. Исто тако, желио бих да изразим нашу зах-

валност предсједнику Црногорске академије наука и умјетности академику Шошкићу, који је поздравио овај наш скуп, затим потпредсједнику Академије академику Вуковићу, секретару Одјељења умјетности ванредном члану Црногорске академије Миловићу, секретару Одбора за језик Радуновићу, као и свим радницима у Академији који су помогли да овај научни скуп успије.

Хвала још једном и свим учесницима Скупа на сарадњи, уз изразе искрене жеље да ћемо се још који пут наћи под кровом или покровитељством ове највише научне установе у Црној Гори.

Драгомир Вујичић